

LÜPALO JE
STARO IN
MLADO
STR. 5

»MISLO SAM,
KA
NIKDAR VEČ
NEMO
ODO DOMA«
STR. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 1. oktobra 2009 ☼ Leto XIX, št. 40

Začela se je posodobitev železniške proge Sombotel-Körmend-Monošter

S 1. septembrom se je začela posodobitev železniške proge med Sombotelom in Monoštrom. GYSEV Zrt. (Železniška družba Győr-Sopron-Ebenfurt) bo to investicijo, ki znaša 50 milijard forintov (cca. 200 milijonov EUR), financirala s finančno podporo Evropskega kohezijskega sklada.

V zvezi s projektom je v torek, 22. septembra, v Monoštru potekala tiskovna konferenca, na kateri so razvojne načrte predstavili predstavniki železniške družbe GYSEV. Udeležence je najprej pozdravil župan Občine Monošter Tibor Vinciczay, ki je povedal, da posodobitev precej zastarele železniške proge pomeni veliko prednost za regijo. Župan je tudi to priložnost izkoristil za to, da bi povzdignil glas proti gradnji sežigalnice pri Monoštru in je predstavnike zaprosil, naj navzoče prepričajo, da Monošter zares potrebuje razvoj železnice. GYSEV ni začela z modernizacijo le zaradi izboljšanja kakovosti storitev v zvezi s potniškim prometom, saj bi lahko postalo obratovanje proge bolj ekonomično predvsem zaradi tovarnega prometa. Kot je povedal generalni direktor železniške družbe dr. Csaba Székely, pri pripravi načrtov niso računali z eventualnim dovozom odpadkov do načrtovane sežigalnice pri Heiligenkreuzu blizu Monoštra.

Projektni vodja železniške družbe Károly Veinberger je ob predstavitvi razvojnega programa

Na tiskovni konferenci v Monoštru v avli gledališke dvorane (z leve): povezovalac tiskovne konference Zsolt Németh, naravovarstveni tehnik Ildikó Söveg, župan občine Monošter Tibor Vinciczay, projektni vodja železniške družbe Károly Veinberger in glavni inženir József Preiner

povedal, da ta vsebuje dovršitev že pričeti posodobitvenih del na železniški progi Sopron-Sombotel in pa celotno rekonstrukcijo proge Sombotel-Körmend-Monošter. Naloge bodo zvišanje hitrosti s sedanje 60-80 km/h na 120 km/h in dvig vlečne sile s 210 kN na 225 kN. Poleg tega bo izvedena elektrifikacija proge med Sombotelom in Monoštrom, opravljena pa bo tudi modernizacija varnostnih naprav. Zgrajeni bodo novi, 55 cm visoki peroni, za sprejem mednarodnih tovornih vlakov pa bodo tire na štirih postajah podaljšali na 750 m. Kakovost transporta oseb bo izboljšana z modernimi, električnimi motornimi vlaki. Kot je projektni vodja povedal, sedanje dizelske lokomotive okolju niso prijazne.

Zaradi gradbenih del je proga Sombotel-Monošter od 23. septembra popolnoma zaprta. Gradbena dela bodo potekala do 30. novembra. V tem času je organiziran prevoz potnikov z nadomestnimi avtobusi.

Projekt bo predvidoma končan leta 2011. Pozitivni rezultati razvoja železnice bodo skrajšanje časa vožnje, boljša kakovost storitve, dvig prometne varnosti, kakovostna dostopnost znotraj regije in navzven, krepitev regionalnega in čezmejnega sodelovanja ter razvoj gospodarstva v regiji in ustvarjanje novih delovnih mest.

Nikoletta Vajda

VEČERNICA JE DRUGIČ ZASIJALA JANJI VIDMAR, TOKRAT ZA PINK

V Murski Soboti so se štirinajstič zbrali slovenski mladinski pisatelji na srečanju Oko besede. V sodelovanju z revijo Otroci in knjiga in mestno občino je za odlično organizacijo poskrbelo Podjetje za promocijo kulture Franc-Franc, za nagrado večernica pa časopisna hiša Večer iz Maribora.

Vse od drugega srečanja ima Oko besede dva poudarka: simpozij na aktualno temo, letos: Radijska adaptacija mladinske književnosti - Slovenska otroška in mladinska radijska igra in podelitev nagrade večernica za najboljšo izvirno otroško oziroma mladinsko delo, izdano v letu 2008, letos Janji Vidmar za roman Pink.

Darka Tancer Kajnih je vodila pogovor o radijski igri. Prva je o svojem delu govorila Rosanda Sajko, ki je režirala kar 360 radijskih iger za otroke, mladino in

odrasle. Njena prva režija je bila Zvezdica zaspanka, sicer pa je bila v petdesetih letih prejšnjega stoletja radijska

Na skrbno pripravljene prireditvi, je večernico Janji Vidmar izročil direktor in odgovorni urednik Uroš Skuhala.

igra elitna oddaja tedanjega Radia Ljubljana. Izkušnje je posredoval tudi Ervin Fritz, dolgoletni dramaturg na TV in Radiu Slovenija, prevajalec in pesnik, lanski dobitnik

večernice. Do prihoda televizije je bila radijska igra »gospodar ljudskih množic«, je povedal in kljub slabi osebnosti

izkušnji s prejšnjim režimom poudaril, da je bilo v socializmu mnogo več naklonjenosti radijski igri kot zdaj, ko se ta ustvarjalnost ne vzpodbuja z ničemer. Bili so časi, ko je

ob nedeljah imela radijska igra okoli 30 tisoč poslušalcev, zdaj je pred sprejemniki mnogo manj mladih. Po oceni profesorja na ljubljanski Filozofski fakulteti Igorja Saksida ima radijska igra pomembno vlogo pri pouku v osnovnih šolah, zato je ustrezno zastopana v učnem načrtu. Igor Likar je režiral 200 radijskih iger, njegovo mnenje je, da radijske igre, čeprav ne gledamo, kljub temu vidimo. Zanimive številke je povedala Vilma Štritov, dramaturginja, ki se ukvarja pred-

vsem s sodelovanjem z avtorji. In sicer je v studiih Radia Slovenija doslej nastalo 893 radijskih iger za otroke, ki jih je napisalo 538 avtorjev. Edini festival na svetu, posve-

čen otroški radijski igri, je v Bratislavi, kjer je doslej dobil Radio Slovenija številna priznanja. O velikih zvokovnih možnostih režiranja radijskih iger je govorila Jana Kolarič. Razprave bodo objavljene v reviji Otroci in knjiga. Po letu 1999 za Princesko z napako je tokratno večernico drugič dobila plodovita pisateljica Janja Vidmar iz Maribora. Žirija, ki ji je predsedoval pisatelj Tone Partljič, ni imela preproste naloge, kajti v letu 2008 je bilo evidentiranih prek 300 otroških in mladinskih del. Odločili so se za roman Janje Vidmar Pink. Gre za avtobiografsko pripoved, vsebinsko vpeto v realne socialistične okvire sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Jezikovna značilnost romana je tudi v rabi številnih izrazov iz štajerskega narečja.

Tekst in fotografija:
Ernest Ružič

»Pred Bougom pa zakonom gnaki«

Mlašeče pravice

Gda gučimo o našoj deci, dostakrat pravimo, »naj bau kak bau, glavno, ka so zdravi«. Liki zdravje je nej samo tisti čas, gda smo nej betežni, zdravje je dosta več. Človekovo duševno zdravje je tō fejt važno (fontos). Karakter človeka se razvija že v ranoj mladosti, v mlašeči lejtaj. V dosta mejstaj na svejti deca nemajo ranč osnovnih potrejbščin za žitek. Pri nas to deca v glavnom majo, liki ništerni fejt trpijo. Deca majo svoje pravice tō in naloga vsej nas je, ka poskrbimo, ka se ne kršijo. Človekove pravice so pravice vsej nas in so zapisane v Deklaraciji o človekovi pravica pa v razni konvencijaj. Pravice dicej in mladih do osemnajstoga leta starosti pa so poleg tej, zatou ka so trno važne,

eške ekstra zapisane. Določa jih Konvencija o otrokovih pravicah, štero so podpisale skoron vse države na svejti, samo ZDA in Somalija nej. To Konvencijo je sprejela Organizacija združenih narodov 20. novembra 1989. Zato vsakše leto 20. novembra beležimo svetovni den otrokovih pravic. S tem, da so rosagi ratificirali Konvencijo, so se zavezjali, ka do štiti pa zagotavljali mlašeče pravice in so za kršenje odgovorni mednarodnoj skupnosti. Otrokove pravice, štere so zapisane v konvenciji so:

- *Pravice do preživetja*, štere pokrivajo pravice do življenja in osnovnih življenjskih potreb. Sé štejem: primeren življenjski standard, zaščito, prehranjevanje in dostopno

zdravniško oskrbo.

- *Pravice do razvoja*: vključujejo vse tiste stvari, štere deca za svoj popolni razvoj nūcajo, kak je: pravica do šaulanja, igre in počitka, kulturnih aktivnosti, dostop do informacij, svoboda govora, vesti in vere.

- *Pravice do zaščite*: zahtevajo, ka so deca zaščiteni proti vsem oblikam zlorabe, zanemarjanja pa izkoriščanja. Pokriva tudi področja, kak so posebna skrb za otroke izgnancev, zaščita proti mučenju, zlorabe v postopkih na sodiščih, zlorabe v vojaške namene, prisilno delo dice, zlorabe drog, spolno izkoriščanje.

- *Pravice do soudeležbe*: dovoljujejo deci aktivno sodelovanje v svojih skupnostih

in narodih. Med te pravice štejem svobodo izražanja mnenja, ka majo svojo rejč pri stvaraj, štere se tičejo njihovega življenja.

Kak je pa s kršenjom teh pravic? Pri Amnesty International Slovenije ugotavljajo, ka je dosta dicé na svejti žrtev velki kršitev človekovih pravic. Tak na svejti eške 100 milijonov dicé živi na cesti, 250 milijonov dicé od 5 do 14 let je prisiljeno delati za preživetje in več kak 300.000 se jih mora boriti v oboroženih konfliktaj po svejti. Dosta rosagov ma tudi slabo mladinsko kazensko pravo, štero je nej v skladi s Konvencijov.

V Sloveniji ugotavljamo kršitve tō. Največkrat v premalo stikov dicé z razpitanimi starišami, šteri so se ločili. Do

kršitev dostakrat pride v šoli. Postopki ločitev so predugi. Velki problem na žalost eške itak predstavlja telesno kaznuvanje (testi fenyités) dece.

Če že gučim o pravica dicej, bi deci rada neka povedala tō: »Vsem bi rada pravla, ka mate doloučene pravice, štere so vam bile dane že te, gda ste se naroudili. Zakoj? Zato ka ma pravice ščista vsakši med nami, pa nam jih nišče ne more vkraj vzeti. Nikdar pa ne smete pozabiti, ka usakša pravica nosi s sebov dužnost tō. To je spoštovanje drugih. Poznavanje pa spoštovanje pravic in dužnosti dicej vodi do spoštovanja sebe samoga pa sočloveka tō.«

Jasmina Papić

Lendava: ob 5. obletnici Gledališke in koncertne dvorane

IMRE MAKOVECZ OSEBNO IN Z RAZSTAVO

Ob 5. obletnici Gledališke in koncertne dvorane - kulturnega doma je Zavod za kulturo in promocijo pripravil razstavo fotografij, na katerih je prikazano ustvarjalno delo madžarskega arhitekta Imreja Makovcza, ki se je dogodka tudi udeležil. O ustvarjalni poti, predvsem arhitekturnem snovanju in pomenu

cza preobsežni, predvsem pa razkošni in predragi, zato je bilo narejenih nekaj korekcij. Vsekakor je bil kulturni dom zgrajen v času, ko je bila zanj pripravljena in sposobna prispevati denar Slovenija, medtem ko se je delež Madžarske vrtel okoli nekaj zanemarljivih odstotkov skupne naložbe. Za gradnjo

Dvorana v gradu je premajhna in ni najbolj primerna za gledališke nastope, staro kinodvorano so ravnokar začeli obnavljati in preurejati tudi za gledališke predstave.

Čeprav za načrte in arhitekturna snovanja Imreja Makovcza zatrjujejo, da gre za funkcionalne objekte, v celoti ocene

Lendavski kulturni dom in arhitekt Imre Makovecz

le-tega, so na otvoritvi govorili umetnostna zgodovinarica Tanja Šimonka, ki vodi kulturni dom, župan lendavske občine Anton Balažek in poslanec madžarske narodnosti v državnem zboru dr. László Göncz. Drug za drugim so poudarjali, da sodi Imre Makovecz, avtor lendavske gledališke in koncertne dvorane, med vrhunske evropske arhitekta. Za nekatere je njegovo delo kontroveržno, toda tudi funkcionalno in sodobno, obogateno s kulturno dediščino in mitologijo. Po njegovi zaslugi oziroma delu je nastalo novo gibanje v Evropi, kar so povzeli številni mladi arhitekti.

Lendavsko gledališko in koncertno dvorano so po večletnih in resnih zapletih odprli leta 2004. Mnogim so se zdeli za Lendavo načrti Imreja Makov-

so si prizadevali zlasti v narodnostnih organizacijah, toda v kratkem času, teh petih letih, se je pokazalo, da je gledališka in koncertna dvorana enako privlačna za Madžare in Slovence, za prebivalce Lendave in okolice in mnoge iz Murske Sobotice in drugih krajev, ki so postali stalni obiskovalci ali imetniki gledališkega abonmaja.

Po zaslugi kulturnega doma in zlasti vsečnega programa je postala Lendava osrednje stičišče pomurskega kulturnega dogajanja in krepko presega tradicionalno kulturno središče Mursko Sobotico. Kdor želi poslušati kakovosten pevski nastop in koncert ali videti gledališko predstavo v prijetnem okolju, mora v Lendavo, kajti Sobotica za zdaj spodobne gledališke in koncertne dvorane ne premore.

niso točne oziroma ne držijo za Lendavo in po fotografijah so-deč je enako pri podobnih gradnjah na Madžarskem. Res je, da so v predverju bile doslej tudi številne likovne razstave v nadstropju pa predstavitev knjig, toda dejstvo je, da je v gledališki in koncertni dvorani prostor izkoriščen manj, kot bi si mnogi tudi v Lendavi želeli. Ali rečeno nekoliko bolj pragmatično, za ta denar bi lahko bilo v mestu skupaj več kulturnih in sorodnih, recimo informativnih inštitucij. Seveda bi tedaj bila zgradba, ki je zdaj na trgu Györgya Zale, ravno tako lendavskega rojaka, mnogo manj razkošna in v Sloveniji edinstvena. Dobro je, da se razkošje v arhitekturi prenaša v pestrost kulturne ponudbe.

Tekst in fotografija:
Ernest R.

Kar nekaj težav v zvezi s poukom slovenskega jezika

V novem šolskem letu so se učitelji/ce in vzgojiteljice, ki poučujejo slovenski jezik, prvič srečali na strokovnem izpopolnjevanju, ki je pod vodstvom svetovalke za porabsko šolstvo Valerije Perger potekalo prejšnji četrtek, 24. septembra, v Slovenskem kulturnem in informativnem centru v Monoštru.

Na srečanju so se dogovorili o strokovnih izpopolnjevanjih v šolskem letu 2009/2010 in kako bo strokovno delo potekalo na šolah in vrtcih. V zvezi

s tem je svetovalka pričakovala predloge. Vsakega izmed učiteljev/ic je zaprosila, da bi kaj povedal o svojem delu, o kakršnihkoli problemih, s katerimi se srečuje, tako da bi imeli nek splošen vpogled v to, kaj se dogaja na porabskih šolah in v vrtcih. Učitelji so ob predstavitvi, kako oni vidijo pouk slovenskega jezika in dvojezični pouk, kot največjo težavo pri dvojezičnem pouku navedli pomanjkanje dvojezičnih učbenikov. Te bi potrebovali predvsem pri nejezikovnih predmetih, pri katerih učiteljem delajo preglavice slovenski strokovni izrazi. Svetovalka je v zvezi s tem dejala - seveda ob tem, da dvojezične učbenike vsekakor potrebujejo - naj se preveč ne spuščajo v podrobnosti glede strokovnih izrazov, saj se učenci jezik šele učijo. Dala pa je nasvet, naj se učitelji/ce poskusijo konkretnije povezati z dvojezičnimi šolami v Sloveniji.

Glede prevajanja učbenikov za dvojezični pouk je bilo s strani madžarskega Ministrstva za šolstvo vse obljubljeno, vendar do zdaj še ni prišlo do premika. Svetovalka je pri tem vprašanju predlagala, naj člani Krovne šolske komisije poskusijo pridobiti informacije na Ministrstvu.

V zvezi z učbeniki imajo učitelji nasploh veliko težav. Prvošolčki in monoštrski šoli še zmeraj nimajo učbenika oz. slikanice, poleg tega pa nimajo ustrezne opreme v prostoru, kjer poteka slovenski pouk, prostor pa je tudi sicer zelo majhen.

Slovenski jezik se učijo tudi najmlajši v porabskih vrtcih. Vzgojiteljice iz vrtca Monošter in Slovenska ves sta povedali, da je letos v obeh vrtcih manj otrok, ki se učijo slovensko. Lansko leto so se malčki seznanjali s slovenskim jezikom tudi s pomočjo mlade vzgojiteljice iz Murske Sobotice, ki je izmenično poučevala v vseh porabskih vrtcih, letos pa s poukom žal ne more nadaljevati. V zvezi s tem je svetovalka povedala, da se išče nova vzgojiteljica, ki mora imeti nekaj let prakse in ustrezno vzgojiteljsko kvalifikacijo ter bi se bila pripravljena vsak dan voziti iz Slovenije v porabske vrtce. A tako osebo je težko najti. Kot pa je tudi Pergerjeva dejala, škoda bi bilo prekiniti že pričeto delo, tako glede strokovnih vidikov kot glede otrok in staršev, ki so bili prisotnosti vzgojiteljice iz Slovenije vajeni.

Kljub raznim težavam se učitelji/ce in vzgojiteljice zelo trudijo, da bi pri otrocih na čim boljši način razvili znanje slovenskega jezika. Kot je poudarila svetovalka, je odgovornost v veliki meri na učiteljih, ki se jim bo treba še naprej zelo truditi.

Nikoletta Vajda

OD SLOVENIJE...

Türk na zasedanju 64. Generalne skupščine ZN

Predsednik republike Danilo Türk in zunanji minister Samuel Žbogar sta se udeležila začetka splošne razprave zasedanja 64. Generalne skupščine ZN, poleg tega pa sta imela tudi številna dvostranska srečanja. Türk se je tako sešel s predsednikom Generalne skupščine Libijcem Alijem Trekijem, albanskim premierjem Salijem Berisho in palestinskim predsednikom Mahmudom Abasom.

Mura bo šla v stečaj

Delavci Mure so s spontano stavko dosegli, da je nadzorni svet družbe sklenil, da preneha mandat sedanji upravi Mure in prokuristu družbe Zdenku Podlesniku. Na predlog Slovenske odškodninske družbe (Sod), ki je z 12,2 odstotka drugi največji lastnik Mure, je novi predsednik uprave Mure postal Bojan Starman; delavci pa so se ob tem odločili za prekinitve stavke. Za odstop se je odločil tudi nadzorni svet družbe, to zahtevo so delavci Mure postavili na protestnem shodu skupaj z zahtevo po odstopu uprave. Ker pa lahko nadzorni svet razreši le skupščina družbe, bo do zamenjave nadzornikov lahko prišlo šele po izvedbi izredne skupščine, torej ne prej kot v mesecu dni. Predsednik uprave Mure Bojan Starman je povedal, da je nemška družba Hugo Boss zaenkrat ustavila sodelovanje z Muro. Izrazil je upanje, da bo ta partner takoj, ko se bo stanje stabiliziralo, nadaljeval sodelovanje z murskosoboškim podjetjem. V vodstvo Mure je poleg Starmana prišel še nekdanji član uprave Milan Mörec. Po načrtu naj bi šla Mura v stečaj, proizvodnjo pa bi nato ohranili v »zdravem jedru«, Murini hčerinski družbi Mura in partnerji, kjer med drugim šivajo za družbo Hugo Boss, pri čemer naj bi Sod z garancijami za izvedbo poslov zagotovil nadaljevanje proizvodnje. Po Starmanovih besedah naj bi se jedro sprva osredotočilo na dodelavne posle, pri lastni blagovni znamki mora biti družba previdna, saj da mora poslovati vsaj na ničli.

Prauška v Slovenijo

Kak zdaj že par lejt, letos je sakalovska slovenska samouprava pá vooznanila, ka 19. septembra idemo na prauško v Slovenijo, na Brezje pa na Bled. 40 lidi se je zglasilo, tak

vöre, ka je iz Slovenije prevnau-go prauškarov bilau, pa se je v desetoj vöri meša začnila. Edni naši so tačas vanej malo kaulek poglednili, ka je buča tö bila, mive s padaškinjov

Dühovnik je zakon blagoslovo pa njima je želö, naj duga lej-ta ešče vtjüp doživeta z Boga pomočjav. Gda smo mi z mešov končali, je pred Marijin kejp tö prišo eden mladi par k zdavanji. Smo je poglednili, potistim smo pa na obed šli. Düšo smo si nahrani-li s hostijov, te smo pa tejlo tö mogli nahrani-ti. Pri obedi smo malo cajt tapo-tegnili, ka je že prejk pau tretje vöre bilau, gda smo se vtjüppo-brali pa smo se pelali na Bled. Tam smo se nej stavili, liki smo se pelali dale do

Sakalauvski prauškarge pred baziliko na Brezjah

ka se je bus skurok napuno. Bilau nas je edno deset starejši, navekša so pa bili srednji lejt. Zazranka v petoj vöri smo z daumi šli, ka je tau duga paut bila. Naš voj je bijo dühovnik Ferenc Merkli, od samouprave pa Laci Nemeš. Do Maribora smo ešče kaj drejmali, ka je kmica bila, po tistim smo pa raužni vejnec molili pa Marijine pesmi spejali. V pau desetoj vöri smo prišli na Brezje pa smo si pogledali cerkev. Bazilika Marija pomagaj! je najbolje irrašnja prauškarska cerkev v Sloveniji, 15. augustuša na Marijin svetek pridejo es prauškarge iz cejle Slovenije. Kejp Matere Božje je namalo Leopold Layer 1814. leta, Marija pa Jezuš sta krauno dobila 1907. leta. V drugoj bojni so kejp, aj ga nemška soldacija ne odnese, skrili v Ljubljani, nazaj na svojo prvo mesto so ga prinesli 1947. leta. Cerkev je dobila rang bazilike 1988. leta. Gda je papež Janez Pavel II. leta 1996 bijo v Sloveniji, je ojdo na Brezji tö, pa je za dar dau srebrni pejtlik. Na te spomin so dali pred cerkev postaviti njegvi kip (szobor). Za cerkev pogledniti smo meli samo pau

sva pa ostale pri sveti meši. V edenajstoj vöri se je pa začnila naša meša, dapa nej v cerkvi, liki v v dvorani frančiškanov, gde ovak oni tö služijo meše.

Bohinja med viskimi bregami. Pri cesti v dolej je pa tekla Sava (Bohinjka), tak čista kak sveklost. Kakši 25 kilometrov smo se pelali do Bohinjskega

Sveto mešo smo meli v dvorani frančiškanov

Pri meši smo lepau spejali, edno nauvo Jezušovo pesem nas je naš dühovnik po busi navčo, zdaj smo go odprvim spejali: »O, Jezuš, tebi živim, in služiti ti želim, nigdar te ne zapüstim, tvoj vsigdar biti želim.« Na konci meše pa nas je čakalo ešče edno prese-nečenje (meglepetés). Z nami je bijo eden par, steri se je pred 17. leti ranč na te den zdau.

jezera (Bohinji tö). Po njem so se vozili mali šifti pa čonaklinge. Tam so kempingi, gde počiva dosta turistov. Domanji lidgé so ranč te gnali prevnau-go črni krav na pašo, vse generacije so z njimi šle, od najstarejšoga do najmlajšoga, steri je vendar nej emo več kak pet lejt, pa je dun mašejro za kravami z botom. Gda smo se nazaj do Bleda

pelali, je naš dühovnik zagledno, ka nej daleč od ceste v dolini stoji edna stara cerkev, kauli njé pa graubišče. Brž je išo pa pogledno, če je oprejta. Pomago ma je eden gospaud, steri je pokazo, gde se drži ženska, stera klüče ma. Nej je dugo trpalo pa so cerkev odprli. Tisti cajt, ka smo čakali, sta se pripelala edna ženska pa moški. Ona je par vogrski rejči tö znala, ka so iz Lendave doma bili. Zato sta prišla v tau cerkev, ka sta mejla 50. letnico hišnoga zakona. Obadva sta mejla vejnec iz rdeči rauž kak edno srcé. Prosila sta nas, naj njim spopejvamo edno slovensko pa edno vogrsko pesem. Šli smo gor na kauröš pa smo spejali »Je angel gospodov« pa »Te vagy földi éltünk vezércsillaga«. Trno sta radiva bila pa sta se lepau zavalila. Mi smo zdavanja več nej čakali, ka je naša vöra išla. Pelali smo se nazaj na Bled, gde so se mladi z gondolov pelali na otok (sziget), na sterom stodji cerkev. Dugo smo mogli čakati, ka je tam tö ranč zdavanje bilau, pa dokeč je nej konec biu, smo cerkev od znautra nej mogli pogledniti. V toj cerkvi je »zvaun želja«, vsikši leko sproba zvoniti, prej tistomi, steri se zvaun zglesi, se spuni želja. V pau sedmoj smo kraj šli, tam se je že prilo mrkavati. Gda smo prišli na autocesto, je župnik pravo, ka mo ešče spejali, dokeč mo vidli, pa Baugi valo damo za te den, ka smo telko lepote vidli pa Mater Božo častili. V imeni vsej prauškarov se zavalimo dühovniki Ferenci Merklini, Lacini Nemeši pa Ireni Fasching, ka so se trüdili za nas, ka nam den 19. september ostane v lejpom spomini.

Emá Sukič

Lüpaló je staro in mlado

Gda so organizatori v prekmurski vesnici Selo pred šestimi lejtami začnili držati »Lüpanje kukarce« kak oživitev stare šege, so nej brodili, ka vsikšo leto več lidi pride. Z

tak pozvanje, če se povrne. Zavolo toga so se Sombotelške spominčice pa drügi člani družstva spakivali na bus pa se odpelali v Prekmurje. Vesnica Selo je sploj mala, v

Mlajši lüpajo, na srejdi Oskar Makari

vrejmenom so tö nej vsikder srečo meli, lani je na priliko takši viher biu, ka so mogli šator več kednauv sišiti pa v red dejvati. Letos se je v veukom šatori nej daleč od selanske kapejljice zbralo kauli petstau lüdi, od blüzi pa daleč, od Slovenije do Vogrske. Glavni organizator je bilau Pevsko družstvo Selo, štero

njej živejo tak katoličange kak evangeličange. En par vogrski držin tö geste, vej je pa grajnca nej tak daleč, pa mlajši tö v sausednje Prosenjakovce odijo v šaulo. Selo je erično po svojoj maloj cerkvi ali kapejli, štero so zozidali v 13. stoletji. Ništérni čednjaki pravijo, ka je najstarejša takša zidina v Sloveniji. Zove se »rotunda«,

Stara okraugla kapejljica v Seli

ka znamenüje, ka ma okraugle stejne. Njena streja je cejla z lesá, znautra so trn stare freske namalane. Če je rejsan kapejla sploj mala, v njej leko na gnauk sedi pa stogi šestdeset lüdi. Telko se je zberé, če majo krstitke ali zdavanje. Pri oltari svetoga Miklavža darüjejo mešo vsikšo prvo in tretjo nedelo v mejseci. Za božič pa pri-

dejo ranč tak katoličange kak evangeličange. V vesi se prej štükajo zavolo vsega, depa zavolo võre nigdar nej. Na bregej majo ovak protestantke svojo veuko cerkev.

Gda so si sombotelski Slovenci nika na tüuma zaželeli pri zvonenji, so se pomalek povrnauli v šator. Tam je je domanjji vert že čako z »Berendiašovimi kraplami«, štere se redijo s pet féle sadov. Na kulturni program so pozvali pet skupin. Prvi so bili Štajerci iz vesi Apače, *Folklorna skupina »Vrsk«* je gorstaupila z domanjnimi plesi. *Sombotelške spominčice* so spejvale

pogučavali pa nej poslüšali. Med programom pa so se na odri hejcali vert, šteri je kukarco dau, pa mlajši. Njine pikantne pripovejsti je lüstvo rado poslüšalo. Tačas, ka so skupine spejvale, pa so že najmlajši najšli kukarco za lüpati. V tistom cajti, gda je program biu, so skor vse vöölüпали. Prva, kak bi se začnila veselica z ansamblom *Plamen*, so

Sombotelške pesmarce med spejvanjom

svoj nauvi program, mlašeča skupina *Ceker Fokovci* je plesala v kraugi. Ženske z *Dokležovja* so nej samo spejvale, liki tau tö zašpilale, kak paver dela, pigé, pride domau pa se kori z ženauv. Kulturni program so končale pesmarce *Družstva Ady Endre* iz sausednji Prosenjakovec, s slovenskimi pesmimi. Skupine so se vse lepau potrüdile, škoda, ka je telko lüstva bilau v šatori, šteri so se dostokrat

eške povödali, što so bili najbaukši na natečajji (pályázat) za pripravo kukarčnoga gesti, malanja o kukarci pa pripovejsti o kukarci. Kategorije so bile od najmlajši do najstarejši lejt. Več kak šestdeset lüdi je nika poslalo. Ples je trpo dugo v nauč, spejvanje se je daleč čülo, organizatori pa so obečali, ka do kletti pá držali »delaven« večer za vsikškoga veseloga pavra.

-dm-

... DO MADŽARSKE

Pri večji opozicijski stranki so se začeli pogovori o volitvah

Pri opozicijski stranki FIDESZ so se začela usklajevanja o naslednjih volitvah. Predsednik stranke Viktor Orbán se posamično pogovarja s 176 individualnimi kandidati stranke, ki naj bi kandidirali na naslednjih parlamentarnih volitvah, ki bodo spomladi 2010. Pogovori naj bi se končali do prve polovice novembra, ko bo stranka objavila končni seznam kandidatov. Kandidati spoznajo tudi program predsednika stranke, ki ga je zapisal v t. i. Fundamentih. Ta program je stranka sprejela na junijskem kongresu. V programu je jasno zapisano, da FIDESZ ne bo stopil v koalicijo ne s stranko, naslednico nekdanje komunistične partije, in z nobeno skrajno desničarsko stranko.

Tudi liberalna stranka podpira dvojno državljanstvo zamejskih Madžarov

Novi predsednik Stranke svobodnih demokratov Attila Retkes je izjavil, da stranka podpira prizadevanja za dvojno državljanstvo zamejskih Madžarov. Po njegovem mnenju lahko do podelitve dvojnega državljanstva pride le na podlagi posebnih prošenj posameznikov ter po usklajevanjih s pozameznimi državami, v katerih posilci živijo.

Slavistični kongres v Monoštru

1. oktobra se je začel v Monoštru XX. Slavistični kongres, ki sta ga priredila Slavistično društvo Slovenije in Slavistično društvo Prekmurja, Prlekije in Porabja. Na kongresu z naslovom Slovenski mikrokozmosi – Medetnične in medkulturne razsežnosti se bo zvrstilo okrog trideset predavanj, predstavitev knjig, nekaj okroglih miz. Udeleženci se bodo spoznali z delom kulturne ustvarjalnosti Porabskih Slovencev. Kongres se bo zaključil v soboto, ko bodo interesenti obiskali Blatograd/Zalavár, sedež Pribinove in Kocljeve kneževine panonskih Slovanov.

»Mislo sam, ka nikdar več nemo odo doma«

Vkraj od dauma iti je vsigdar težko, sploj pa tak, če je mujs pa ranč neškeš. Dapa najuše je vejn tak, ka ne vejš, če 'š vido ešče svojo rojstno ves, svoje stariše gnauk svejta. Tak so zopojdli *Jožef Krajcar*; Anškin Djauži z Gorejnjoga Senika. Za sodaka so rukivali 44. leta, pa so samo za šest lejt prišli domau. Te čas so se doste mantrali, pa ešče oča so njim mrlji, tak ka oni so ranč nej znali. Gde so bili, ka so delali, od tauga sam je spitalo na en lejpi sončni den v škednji, gda so ranč kukarco lüpali.

• *Djauži, kelko lejt stari ste bili, gda ste 44. leta rutjivali?*

»Dvajsti lejt sam star biu, gda sam štiridesetrtoga leta septembra rukivo v Peč. Od tam so nas pelali tavö v Polsko. Eške zdaj stojijo tiste velke kasarnje, gde smo pet mejscev meli „kiképzés“ (urjenje). Te so že paulak bili Rusi pa so nas od tistac zagnali na Češko, gde smo dva kedna bili. Gnauk samo eden alarm (riadó) biu, nas so v bagaune zagnali pa so nas pelali, dapa nejsmo znali kama. Telko smo zato čüli, gda smo stanili, ka vanej samo nemški gučijo, da smo pa vidli, ka kuče gorijo, te smo že znali, ka je paulek front. Gda je cug stano, te smo znali, kama so nas pripelali. Niže Berlina smo bili, Frankfurt am Oder se je te varaš zvau. Gda smo vö z bagauna staučili, te je zato malo špajnsno bilau, zato ka mnaugo ranjeni sodakov je tam stalo pa ležalo. Od tec so nas v edno ves pelali, gde smo se dolaspakivali. Vse smo tam mogli njati, samo šator, edno malo lopato, patrone pa pükšo smo leko s seuv nesli. Nejsmo se dosta pelali, pa smo že vanej na fronti bili.«

• *Ka ste čütili, gda ste že vanej na fronti bili, pa so golaubiške kauli vas füčkali?*

»Špajnsno je bilau, človek je drugo nej mogo, vküp se je potegno, če je golaubiš paulak füčko. Trbelo se je vcujvzeti. Najbola lagvo je bilau, gda so mine strejlali, človek je nej vedo, gde bi se taskriu. Mi smo paulak tankov bili, samo sledi so že tisti tö nej bili, zato ka so nej meli nafto. Tri mejsce sam biu na fronti, tau je tašo bilau, kak če bi v pekli biu.«

• *Vi ste s pükšov strejlali, bilau je tak, ka ste koga zavabili?*

»Človek samo strejlo naprej, bilau je, ka je zavado kaj, dapa tak mislim, bola smo samo tak v luft strejlali. Trno smo ranč nej mogli strejlati, zato ka smo mi vsigdar samo znak šli, te so nas že fejst tejžili nazaj.«

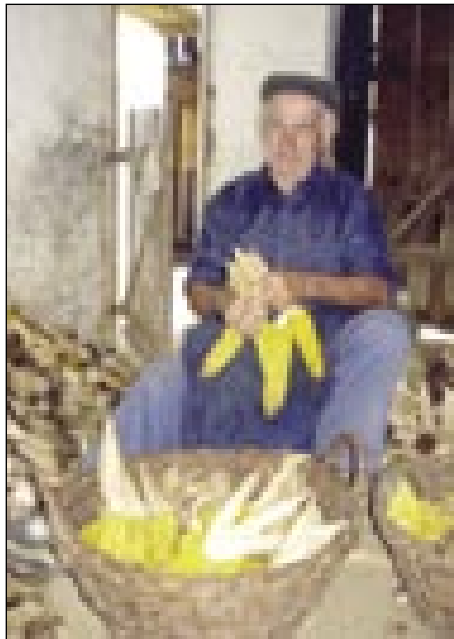
• *Kak leko na fronti spi ali djej?*

»Trüdni smo bili, pa gda si tri pa štiri nauči nej spau, te si že zaspo gdekoli, če so ranč golaubiške füčkali kauli tebe.«

• *Kak so vas Rusi zgrabili?*

»Tak so nas prejkmeji, ka so naši prejdnji prajli, naj na Ruse več niške ne strejla. Bejle zastave smo vöspustavili pa smo se tak prejkdali. Gda so nas že Rusi meli, te so nas s tejm trauštali, ka do nas v lager pelali, tam vsakši dobi dokument, pa mo leko šli domau. Mi smo se pa vüпали, ka rejsan tak baude, dapa nej tak bilau. V Poznan so nas gnali, gde je biu eden iz te krajine pa tisti mi je pravo, ka od tec nej domau, liki v Rusuško do nas pelali. Tak je bilau. Tam smo se skaupti mogli, vlase so nam dojzrezali, padar nas je pogledno, ka sto je za delo

pa tak smo te na cug šli, štiri nas je pelo tavö v Rusuško. V ednom bagauni nas je petdesetpet bilau, pa so nas pelali osem dni. Tak smo te prišli v Harkov, tam sam že tak slabi biu, ka sam kumar na nogaj stau. Biu je eden velki lager,

gde so nas na štiri tala vzeli. V ednom lageri nas je gezero bilau. Biu je prvi, drugi, tretji pa štrti. Name so v prvi lager zagnali.«

• *Ka ste mogli v lageri delati?*

»Tam smo ednoga Rusa pitali, zaka so nas zdaj se pripelali, gda je konec bojne. On je pravo, vej pa te varaše malo gor trbej zozidati, ka so je dojporüšili. Edna, dve, trej, štiri leta je odišlo pa mi smo eške itak tam bili. Mislo sam, ka več nikdar ne pridem domau. Delo sam vsefela, švarco sam, v fabriki sam delo, delo sam tam, gde te mašine so redli, štiri mlatijo.«

• *Pejnaze ste zato kaj dobili?*

»Dobili smo, dapa tisto je sploj malo bilau. Telko, ka smo si malo gesti leko küpli. Ovak bi vejn od gladi mrlji.«

• *Tam ste tak bili, kak če bi v vauzi bili?*

»Ranč tak smo bili. Z drautom smo nutzagrajeni bili, sodacke so nas vögnali, v vrataj so nas prešteli pa so nas skrb meli, dočas smo de-

lali. Gda smo nazaj šli, te so nas v vrataj znauva prešteli.«

• *Kakšni so bili z vami Rusi?*

»Dobro lüstvo je tam tö bilau, pa lagvo tö.«

• *Doma so vedli, gde ste?*

»Sprvoga nej, sledkar, gda so od Rdečoga križa pismo poslali, samo te sam leko pismo piso.«

• *Kelko lejt ste stari bili, gda so vas Rusi zgrabili?*

»Mladi sam eške biu, kumar dvajsti lejt sam star biu.«

• *Betežni ste nej bili?*

»Večkrat sam tak biu, ka sam cejlak taposeno. Te sam nej üšo delat, malo baukšo djesti sam daubo pa te tak so me malo gorpomogli.«

• *Kakšno djesti ste dobili?*

»Slabo djesti so nam tam davali. Črni krüj, šestdeset dejk smo dobili na den, kapüsto, darovo župo, krumpline pa sploj rejdko taše drauvne ribe.«

• *Meli ste vüpanje po štrtom, petom lejti, ka ešče gnauksvejta domau pridete?*

»Vüpanja sam že nej emo, mislo sam, ka več nikdar ne pridem domau. Na pa te petdesetoga leta, 24. oktobra so nam gnauk samo prajli, ka tau leto eške vsakši domau pride. Eden za drugim so lidi domau piškavali, tak po skupinaj. Naj nede njefke, tak so delali, ka po abc-ni. Koma s kakšno liturov se je začnilo ime, tak je prišo na red. Z Gorejnjoga Senika smo štirge bili. Ge sam z drugi transportom üšo. Tau je te velko veselge bilau, te sam eške tak mislo, ka zravan domau leko dem, dapa nej je tak bilau.«

• *Zaka?*

»Gda smo prejk granice prišli, te v Nyirbátora smo že kihallgatás (zasliševanje) meli tak po vrsti. Gda smo tam zgotaučili, te so nas v Budapešt pelali pa smo tam bili tri mejsce. Tam so nas tö vöspitali. Vsefela so spitali. Kelko nas je v družini,

gde je eden, gde je drugi. Kak bi ge tau znau, gda sam šest lejt nej biu doma. Tau je tak šlau vsakši den. Za tri mejscev so nas domau pistili, dapa nej vsakšoga, zato ka so edne, štiri so »nevarni« bili, na Hortobágy pelali. Mi drugi smo na Vác šli, pa od tistac so nas domau piškavali. Dvajsti forintov so nam dali na paut. Gda sam v Varaši dola s cuga stau, te so me sodacke stavili, pa so me parvico prosili. Ge sam nej emo, samo tisti dokument, ka sam hadifogoly (vojni ujetnik) biu, dapa tau je njim nej dojšlo, tak ka so me v kasarnjo pelali. Tam so se nikaney spravljali z menov, liki v Trauške so me pelali, ta, gde so avoške (UDBA) bili. Tam so te pá znauva vse gordjemali. Kelko nas je, gde so, ka delajo. Že zadvečerek je biu, gda so me domau pistili. Na Dolejnjom Seniki sam se pá mogo zglasiti na policiji, gda so me tam pistili, te pa na Gorejnjom Seniki na tanács (občino) sam mogo titi. Tak so delali, kak če bi ne vejm kakšni grej emo. Pa nika sam nej delo, samo sam sodak biu, pa ta sam tö nej sam od sebe üšo.«

• *Kak ste iz Varaša domau šli?*

»Pejški sam üšo, pa tü doma v vesi sam zvedo od ednoga, štiri je delat üšo, ka te čas, ka sam v lageri biu, so mi oče mrlji. Tau je vejn najuše bilau. Rad sam biu, ka sam leko doma, te pa tašo moram zvedeti. Mislo sam, ka mi srce stane. Vö sam strpo lager, dapa gda so mi tau prajli, te sam tau mislo, ka se mi včasim zmejša.«

• *Kak ste tau vse leko vöstrpeli?*

»Ka si leko delo? Ali vöstriš ali te vrag vzeme. Tam se je s teuv niške nej brigo, tam si samo edna numera bila, nika drugo nej.«

Karči Holec

OTROŠKI

SRAKINO GNEJZDO SRAKE ČRNEMLAKE

KOTIČEK

Na starom oreji si je mlada sraka v lüknji naprajla gnezdo. Istina, ka je una mlada sraka gé, depa ranč tak vej kradnoti, kak tou delajo velke srake. Ja, kakšna sraka pa bi bila, če bi tou nej vedla delati, ka nej? Že od najbolje mladi noug go zovejo sraka Črnamlaka. Tou pa zato, ka se najraj drži tam pri Črni mlakaj. Kradne, kradne pa vseposedi, samo naj se njoj prilika pokaže. Tak kak tistoga dneva, gda je najšla...

RIBA

Gizdavost je nej lejpa šega. Tak bar pravijo. Pa če je stoj gizdavi, nikoga zvün sebe ne vidi. Če pa stoj takši gizdavi kaj baukšoga od sebe vidi, brž grata nevoškeni. Srake so najbolje gizdavi ftiči na svejti. Pa se za najbolje lejpe držijo. Depa ka se zgodi, gda kaj bole ovakšoga od sebe vidijo, je leko nej najbolje lejpo. Ranč tak, kak se je zgodilo s srako Črnamlako pa njenim maužom Marjetico.

Šla sta mouž pa žena na paut malo kaulivrat. Na, nejsta šla, liki sta lejtala. Lejtala sta pa lejtala, gizdavo raščala pa srakala. Tam nin na konci lesa pa teče eden nej velki pa nej ranč mali potok. Ranč takši potok, ka v njem nut plavajo ribe. Nej najbolje velke pa nej najbolje male ribe. Kak povedano, prišla sta više toga potoka. Sunce je sijalo po cejloj krajini. Pa gda sunce tak sije, se leko zgodi vsefele. Pa se je zgodilo ranč tisti den, ka so ribe veselo plavale pa skakale po vodej. Pa se je vsikše telko časa oblisnolno od ribinoga srebrnoga tejla. Tak se je oblisnolno, ka so oči boleče gratale.

»Ka se tam doli svejti?« je pito Marjetica.

»Ka ge vejmo. Leko kakši srebrni pejnez,« je prajla sraka Črnamlaka.

»Če je srebrni pejnez, ga trbej mujs pobrati,« je Marjetica že leto doj k potoki.

Doj sta vsela pri potoki pa iskala. Iskala sta, klüvala v zemlau, depa nikšnoga srebra sta nej najšla.

»Nika nega, nikšnoga srebra,« se je sraka Črnamlaka zdignola tagor.

Marjetica je leto za njou. Tam gori sta znouva vidla, kak se ribe srebrno svejtijo v potoki.

»Pogledni! Nut v vodej se svejti. Tam nut je dosta, dosta pejnez!« je sraka Črnamlaka nazaj gratala vesela.

Lejtala sta pa lejtala više potoka, depa kak naj do pejnez prideta. Kak naj srebro vö iz potoka vzemeta. Vejn bi eške dugo tau brodila, če bi njima nej stari štrk povedo istino.

»Zabitiva sta kak cvek v trdi lejs! Tou srebro so nej pejnezi, tou so ribe. Une so žive, una so stvarine!«

Na, zdaj sta se nazaj na travo spistila. Sejdla sta tam pa gledala nut v vodau. Nej pa nej se njima je vidlo, ka je leko nikšna živa stvar tak lejpo srebrna, njiva pa sta samo takšiva črniva pa malo bejliva.

»Leko, ka so srebrne, depa müva sva bole čedniva,« se je začnola gizdavo glasiti sraka Črnamlaka.

»Ja, kak praviš! Čedniva sva tak, ka niške bole čeden od naj ne more biti,« je Marjetica ranč tak brodo, kak njegva žena.

»Ka njim pomaga, ka so srebrne, ha? Ka njim tou pomaga, če pa so zabite, kak cvek v trdi lejs,« se je iz rib norca delala sraka Črnamlaka.

»Ka njim pomaga, ka so takše, če pa ne paunijo leteti,« se je smidjau eške Marjetica.

Leko, ka bi se eške tadale šalila. Leko, depa dun je edna riba poglednola vö iz vode.

»Ka se pa tak vömečeta!? Vej pa eške človek vej lejtati s fligarom, raketov, helikopterami pa z balauonom. Depa probajta plavati, kak tau ribe vejmo,« se je zdaj smedjala riba.

Na, zdaj sta mouž pa žena vcejlak tüma gratala. Nejsta srebrniva, ne vejta plavati pa riba je dun čedno gučala. Nagnauk sta več nej bila gizdaviva. Gratala pa sta najbolje kak leko pa eške bole nevoškeniva. Tak nevoškeniva, ka je nej več sloboudno od rib gučati.

Miki Roš

Trideželni Martinov maraton

V soboto, 26. septembra, se je v organizaciji Javnega zavoda Krajinški park Goričko, Zveze Slovencev na Madžarskem in Naravnega parka Raab odvijal četrti Trideželni

ob nekdanji železni zavesi, tudi v gibanju na kolesih. S svojimi idejami in delom je veliko prispeval k ustanovitvi Krajinškega parka Goričko v letu 2003.

kakih štirideset, so se od Grada peljali preko Avstrije na Madžarsko. Nekdanjo mejo so prestopili pri Dolnjem Seniku in se odpeljali do Gornjega Senika. Na igrišču pri

kolesarski maraton Goričko-Raab-Órség, posvečen spomenu na Martina Uitzza (1952-2007), ki je bil iniciator v povezovanju in spoznavanju kulturne krajine treh parkov

Kolesarji so se zbirali od devete ure v Gradu, kjer je bil štart ob deseti uri. Maraton je potekal ob normalnem prometu, dolžina maratona je bila 52 km. Kolesarji, bilo jih je

ključek. Trideželni maraton je prevozil tudi generalni konzul R Slovenije v Monoštru

Drago Šiftar

ALI STE VEDELI ...

ZAKAJ SE KOMPASOVA IGLA OBRNE V SMERI SEVER-JUG?

ZEMLJA SE OBNAŠA KOT VELIK MAGNET.

Magneti se med seboj privlačijo ali odbijajo. Kompasova igla je magnet. Tudi Zemlja je velikanski magnet. Zato se igla obrne tako, kot določa zemeljski magnet.

Slovarček:

kompasova igla – iránytű
privlačiti se – vonz
obrniti se – fordul
odbijati se – taszít
magnet – mágnes
velikanski – óriási

(Vir: www.h-e.si)

6.10 KULTURA, ODMEVI, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.10 SREBRNOGRIVI KONJIČ, RIS., 9.35 KRATKI DOK. FILM, 9.50 ENAJSTA ŠOLA, 10.20 DOLGCAJT, 11.25 TO BO MOJ POKLIC: PEČAR, 11.50 TO BO MOJ POKLIC: ZIDAR, 12.20 OSMI DAN, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.25 IZDELANO V AZIJI, NEMŠ. DOK. ODD., 14.10 POGLED NA ... KIPI JOZEFA ŠTRAUBA V POKRAJINSKEM MUZEJU MARIBOR, 14.20 SLOVENCI V ITALIJI, 15.00 POROČILA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 KAJ GOVORIŠ? - SO VAKERES?, 16.00 RISANKA, 16.10 IZ POPOTNE TORBE: VODA JE POVSOD, 16.25 LINUS IN PRIJATELJI, NORV. NAN., 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.20 POSEBNA PONUDBA, 17.50 DUHOVNI UTRIP, 18.05 DESA MUCK: BOLNIŠNICA NA ROBU, 18.35 LOJZEK, RIS., 18.45 ZAKAJ, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.40 EUTRINKI, 19.55 HOTEL POLDRUGA ZVEZDICA, 20.30 NA ZDRAVJE!, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 POLNOČNI KLUB, 0.15 DUHOVNI UTRIP, 0.30 IZ ARHIVA TVS: TV DNEVNIK 02.10.1991, 0.55 DNEVNIK, 1.25 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.50 INFOKANAL

PETEK, 02.10.2009, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, 12.30 TV PRODAJA, 13.00 GLASNIK, 13.25 OPUS, 13.50 EVROPSKI MAGAZIN, 14.20 IZ ARHIVA TVS: TV DNEVNIK 02.10.1991, 14.45 CRNO BELI ČASI, 15.00 ŠPORT ŠPAS, 15.30 NA UTRIP SRCA: KOMORNE OPERE ŠTUDENTOV KOMPOZICIJE AKADEMJE ZA GLASBO V LJUBLJANI: NEŽA ZGUR: POREDNI FANT, 15.50 TV PRODAJA, 16.20 CIRCOM REGIONAL, 16.50 PRIMORSKI MOZAIK, 17.20 MOSTOVI - HIDAK, 17.55 V DOBRI DRUŽBI Z BLAŽEM, 18.55 NOSTALGIJA Z DUŠANOM PORENTO IN DAMIJANOM TOZONOM, 19.50 PODALJŠANO ŽIVLJENJE, DOK. ODD., 20.00 VISOKA NAPETOST - KAOS V MATEMATIKI, DOK. ODD., 21.00 KINGDOM, ANG. NAD., 21.50 GANDHIJEVO ZORENJE, IND. FILM, 0.15 PREGANJANI, AM. FILM, 1.45 GANDŽA, AM. NAD., 2.15 INFOKANAL

SOBOTA, 03.10.2009, I. SPORED TVS

6.15 KULTURA, ODMEVI, 7.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE, 7.30 PRAVLJICE IZ MAVRICE: ZVONČEK IZ ROŽNEGA GRUČKA: MIHEC IN MAJA: PRIJATELJI, OTR. SER.: NOTKOTE: OBISK, LUTK. SER.: RIBIČ PEPE: CELJE, OTR. NAD., 9.15 LOTOSOVA SVETILKA, RIS. FILM, 10.45 POLNOČNI KLUB, 12.00 TEDNIK, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 GLASBENI SPOMINI Z BORISOM KOPITARJEM, 14.10 ZEBRA NA KONJSKIH DIRKAH, AM. FILM, 15.55 O ŽIVALIH IN LJUDEH, 16.10 ZDRAVJE, 16.30 USODA, 16.35 ALTERNATIVA, 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.15 OZARE, 17.25 ZAKAJ PA NE, 17.40 NA VRTU, 18.05 NAGRADNA IGRA, 18.10 Z DAMIJANOM, 18.40 MALA KRALJICNA, RIS., 19.00 DNEVNIK, UTRIP, VREME, ŠPORT, 20.05 ZAKONI PRIVLAČNOSTI, ANG. FILM, 22.00 POROČILA, VREME, ŠPORT, 22.30 HRI-BAR, 23.35 V KOLESJU PRAVICE, ANG. NAD., 0.40 IZ ARHIVA TVS: TV DNEVNIK 03.10.1991, 1.05 DNEVNIK, 1.25 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.50 INFOKANAL

SOBOTA, 03.10.2009, II. SPORED TVS

6.30 ZABAVNI INFOKANAL, 8.15 SKOZI ČAS, 8.25 TV PRODAJA, 8.55 IZ ARHIVA TVS: TV DNEVNIK 03.10.1991, 9.20 TARČA, 10.30 POSEBNA PONUDBA, 10.50 CIRCOM REGIONAL, 11.20 PRIMORSKI MOZAIK, 11.50 ZGNZ - BIG FATHER/2, 12.15 PODALJŠANO ŽIVLJENJE, DOK. ODD., 13.10 SAMO BEDAKI IN KONJI, ANG. HUM. NAD., 14.00 TV PRODAJA, 20.00 LA VIE EN ROSE 2009, POSNETEK MEDNARODNEGA VEČERA ŠANSONA, 22.00 BLEŠČICA, 22.35 SLOVENSKI MAGAZIN, 23.00 ČAROBNI DEŽNIK, 0.30 ŠTEVILKE, AM. NAD., 1.15 ZABAVNI INFOKANAL

NEDELJA, 04.10.2009, I. SPORED TVS

7.00 TELEBAJSKI, OTR. NAN., MARČI HLAČEK, RIS., 9.20 ŠPORT ŠPAS, 9.55 NEDELJSKA MAŠA, PRENOS S PTUJA, 11.00 IZVIR(N), ODDAJA O LJUBITELJSKI KULTURI, 11.30 OBZORJA DUHA, 12.00 LJUDE IN ZEMLJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 NA ZDRAVJE!, 14.30 PRVI IN DRUGI, 15.00 NLP, 15.00 GLASBENI TROBOJ, 15.15 ŠPORTNE NOVICE, 15.20 GLASBENI TROBOJ, 15.40 NEDELJSKO OKO Z MARJANOM JERMANOM, 15.50 ŠPORT, 16.00 DRUŽABNA, 16.30 KUHAŠKA ODDAJA Z NIGELLO LAWSON, 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.15 NLP, 17.15 NAGLASI, 17.25 FOKUS, 18.25 ŽREBANJE LOTA, 18.40 MAKS IN RUBI, RIS., 18.45 POKUKAJMO NA ZEMLJO, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 SPET DOMA, 21.45 INTERVJU, 22.40 POROČILA, VREME, ŠPORT, 23.10 TROJANSKI KONJ, KAN. NAD., 0.40 IZ ARHIVA TVS: TV DNEVNIK 04.10.1991, 1.05 DNEVNIK, 1.25 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.55 INFOKANAL

NEDELJA, 04.10.2009, II. SPORED TVS

6.30 ZABAVNI INFOKANAL, 7.50 TV PRODAJA, 8.20 SKOZI ČAS, 8.30 IZ ARHIVA TVS: TV DNEVNIK 04.10.1991, 8.55 GLOBUS, 9.25 29. TEKMOVANJE SLOVENSkih GODB, MARIBOR 2009 - PAPIRNIŠKI PIHALNI ORKESTER VEČE, 10.15 TV PRODAJA, 10.45 MELODIJE V PARKU ČASA: OB 100-LETNICI BOLNIŠNICE VALDOLTRA, DOK. FILM, 11.00 SPOMINI, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA, 11.15 SLOVENSKI MAGAZIN, 11.40 TURBULENCA, 12.30 TV PRODAJA, 15.00 NOGOMETNI MAGAZIN FIFA, 15.30 OLIMPIJSKI MAGAZIN, 16.00 JADRANJE, POKAL SLOVENIJE, 16.55 LONDON: NOGOMET, TEKMA ANGLEŠKE LIGE: CHELSEA - LIVERPOOL, 20.00 SANJSKA POTOVANJA: AVSTRALIJA - SEVERNI TERITORIJ, DOK. SER., 20.50 NESMRITNIK, NORV. NAD., 21.55 NA UTRIP SRCA, 21.55 S PLESALCI SNG OPERA IN BALET LJUBLJANA, 22.15 KOMORNE OPERE, 22.35 DEADWOOD, AM. NAD., 23.25 FILM, 0.55 ZABAVNI INFOKANAL

PONEDELJEK, 05.10.2009, I. SPORED TVS

6.30 UTRIP, ZRCALO TEDNA, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.10 SMRKIC, RIS., 9.35 ANIMALIJA, RIS., 9.55 ŠPORT ŠPAS, 10.20 IZ POPOTNE TORBE: VODA JE POVSOD, 10.45 POVOJNE NASILNE RAZLASTITVE, DOK. FILM, 12.00 LJUDE IN ZEMLJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.25 IZJEMNE ŽIVALI, ANG. SER., 13.50 DRUGA GODBA 2009: BOSSA DE NOVO, 15.00 POROČILA, 15.10 DOBER DAN, KOROŠKA, 15.45 SKRIVNO STOPNIŠČE, LUTK. NAN., 16.10 USPAVANKO POJEMO TIHO, LUTK. NAN., 16.25 MIHEC IN MAJA: PRIJATELJI, OTR. SER., 16.25 RIBIČ PEPE: CCC ... CELJE, OTR. NAD., 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 GLASBENI SPOMINI Z BORISOM KOPITARJEM, 18.30 ŽREBANJE 3X3 PLUS 6, 18.40 HUPKO, TROBILKA IN PIHEČ, RIS., 18.45 TONI IN

BONI, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 POLEMKA, 21.00 UMAZANI PLES, AM. NAD., 21.25 NA LEPSJE, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 UMETNOST IGRE, 23.25 GLASBENI VEČER, 0.20 IZ ARHIVA TVS: TV DNEVNIK 05.10.1991, 0.45 DNEVNIK, 1.20 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.50 INFOKANAL

PONEDELJEK, 05.10.2009, II. SPORED TVS

7.00 INFOKANAL, 9.50 TV PRODAJA, 10.20 SOBOTNO POPOLDNE, 12.30 TV PRODAJA, 13.00 KAJ GOVORIŠ? - SO VAKERES?, 13.15 29. TEKMOVANJE SLOVENSkih GODB, PAPIRNIŠKI PIHALNI ORKESTER VEČE, 14.05 SLOVENCI V ITALIJI, 14.35 POSEBNA PONUDBA, 14.55 IZ ARHIVA TVS: TV DNEVNIK 05.10.1991, 15.20 OSMI DAN, 16.05 SLOVENSKI MAGAZIN, 16.30 PRVI IN DRUGI, 17.00 ROKOMETNI MAGAZIN, 17.30 TO BO MOJ POKLIC: ZIDAR, 18.00 POLLY ADLER, AVST. NAD., 18.40 DERREN BROWN, MISELNI TRIKI, 18.55 ZDRAVJE, USODA, ALTERNATIVA, 20.00 NATIONAL GEOGRAPHIC, DOK. SER., 21.00 STUDIO CITY, 22.00 POZDRAV AFRIKI, 22.30 KNJIGA MENE BRIGA, 22.50 MALA SVETNICA, ARG. FILM, 0.25 NATIONAL GEOGRAPHIC, DOK. SER., 1.20 INFOKANAL

TOREK, 06.10.2009, I. SPORED TVS

6.10 KULTURA, 6.15 ODMEVI, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.10 CEPECEPETAČEK, KRATKI FILM, 9.45 USPAVANKO POJEMO TIHO, LUTK. NAN., 10.00 RIBIČ PEPE: CCC ... CELJE, OTR. NAD., 10.25 ZGODBE IZ ŠKOLJKE, 11.00 NATIONAL GEOGRAPHIC, DOK. SER., 11.55 INTERVJU, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.40 UMETNOST IGRE, 14.05 DUHOVNI UTRIP, 14.20 OBZORJA DUHA, 15.00 POROČILA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 MARČI HLAČEK, RIS., 16.10 NOTKOTE: OBISK, LUTK. SER., 16.30 IZGINULA LJUDSTVA, DOK. NAN., 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 RESNICE IN NERESNICE O VITAMINIH IN MINERALIH, DOK. ODD., 18.00 ZGNZ - BIG FATHER/2, 18.30 ŽREBANJE ASTRA, 18.40 FLETNI GAJI, RIS., 18.45 VELIKA SESTRA IN MALI BRATEC, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 PIRAMIDA, 21.00 PREDSTAVA ZA TEMNO NEBO, DOK. ODD., 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 ZGODBA O INDIJI: MOČ IDEJ, ANG. DOK. SER., 0.00 PRAVA IDEJA!, 0.25 RESNICE IN NERESNICE O VITAMINIH IN MINERALIH, 0.55 IZ ARHIVA TVS: TV DNEVNIK 06.10.1991, 1.15 DNEVNIK, 1.50 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 2.15 INFOKANAL

TOREK, 06.10.2009, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, 8.15 DOBER DAN, KOROŠKA, 8.45 CITY FOLK, 9.10 NLP, 12.15 GLASBENI SPOMINI Z BORISOM KOPITARJEM, 13.10 NA LEPSJE, 13.35 BLEŠČICA, 14.05 STUDIO CITY, 15.00 IZ ARHIVA TVS: TV DNEVNIK 06.10.1991, 15.30 POZDRAV AFRIKI, 16.00 IZVIR(N), 16.30 TV PRODAJA, 17.00 GLASNIK, 17.25 MOSTOVI - HIDAK, 18.00 V DOBRI DRUŽBI S SMILJANOM, 19.00 VEČERNI GOST: MICHAEL J. FOCK, 20.00 MUZIKAJETO, 20.30 GLOBUS, 21.00 PRAVA IDEJA!, 21.30 OBRAZI DRUGAČNOSTI, DOK. SER., 22.00 DEDIŠČINA EVROPE: LJUBIMCA IZ KAVARNE FLORA, FR. FILM, 23.40 DOKTOR ŽIVAGO, RUS. NAD., 0.30 DERREN BROWN, MISELNI TRIKI, 0.50 ZABAVNI INFOKANAL

SREDA, 07.10.2009, I. SPORED TVS

6.10 KULTURA, ODMEVI, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.10 MARČI HLAČEK, RIS., 9.35 TRNOVO ROBOIDOVJE: SKRIVNO STOPNIŠČE, LUTK. NAN., 10.00 NOTKOTE: OBISK, LUTK. SER., 10.20 ZLATKO ZAKLADKO: OD SOČE NA FORT HERMAN, 10.35 ZGNZ - BIG FATHER/2, 11.00 KNJIGA MENE BRIGA, 11.20 RESNICE IN NERESNICE O VITAMINIH IN MINERALIH, DOK. ODD., 11.55 PREDSTAVA ZA TEMNO NEBO, DOK. ODD., 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.25 POLEMKA, 14.25 IZVIR(N), 15.00 POROČILA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 FERDI, RIS., 16.05 MALE SIVE CELICE, KVIZ, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 TURBULENCA, 18.25 ŽREBANJE LOTA, 18.40 ROBOTKI, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 20.05 ŠTRELITA, SLOV. FILM, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.05 OMIZJE, 0.20 TURBULENCA, 1.10 IZ ARHIVA TVS: TV DNEVNIK 07.10.1991, 1.40 DNEVNIK, 2.15 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 2.40 INFOKANAL

SREDA, 07.10.2009, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, 11.40 TV PRODAJA, 12.10 SPET DOMA, 13.55 HRI-BAR, 14.55 IZ ARHIVA TVS: TV DNEVNIK 07.10.1991, 15.25 PRAVA IDEJA!, 15.50 GLASBENI VEČER, 16.40 TV PRODAJA, 17.10 MOSTOVI - HIDAK, 17.40 CRNO BELI ČASI, 18.00 SAMO BEDAKI IN KONJI, ANG. HUM. NAD., 18.50 O ŽIVALIH IN LJUDEH, 19.05 NA VRTU, 19.30 Z DAMIJANOM, 20.00 FOLKART 2009, 21.30 RUGELJ, DOK. ODD., 22.30 GOLI PIANIST ALI MALA NOČNA GLASBA, 0.25 SLOVENSKA JAZZ SCENA: BIG BAND RTV SLOVENIJA, STEVA KLINIK, TADEJ TOMŠIČ IN MIA ŽNIDARIČ, 1.15 ZABAVNI INFOKANAL

ČETRTEK, 08.10.2009, I. SPORED TVS

6.10 KULTURA, ODMEVI, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.10 NILS HOLGERSON: ZLATO NA CEREH, RIS., 9.30 MALE SIVE CELICE, KVIZ, 10.15 BERLIN, BERLIN: BOJ S ČASOM, NEMŠ. NAN., 10.50 TURBULENCA, 11.40 OMIZJE, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 HOTEL POLDRUGA ZVEZDICA, 13.50 PIRAMIDA, 15.00 POROČILA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 ANIMALIJA, RIS., 16.10 PLEŠOČE ŽIVLJENJE, SLOV. DOK. FILM, 16.25 ENAJSTA ŠOLA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 JASNO IN GLASNO, 18.30 ŽREBANJE DETELJICE, 18.40 SIMFONORIJE, RIS., 18.45 PUJSA PEPA, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 TEDNIK, 20.50 OB 60-LETNICI MAOVE KITAJSKE, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 OSMI DAN, 23.35 IZ ARHIVA TVS: TV DNEVNIK 08.10.1991, 0.05 DNEVNIK, 0.40 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.05 INFOKANAL

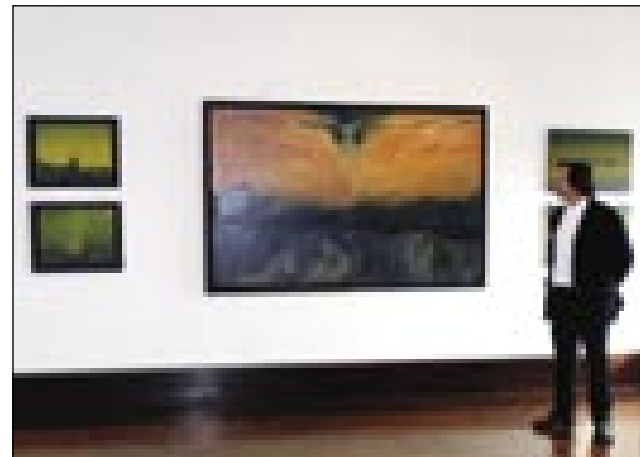
ČETRTEK, 08.10.2009, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, 11.35 TV PRODAJA, 12.05 GLOBUS, 12.35 IZ ARHIVA TVS: TV DNEVNIK 08.10.1991, 13.05 SANJSKA POTOVANJA: KANADA, ANG. DOK. SER., 13.55 IZJEMNE ŽIVALI, ANG. SER., 14.15 NA LEPSJE, 14.45 SLOVENSKA JAZZ SCENA, 15.30 TV PRODAJA, 16.00 EVROPSKI MAGAZIN, 16.30 POMAGAJMO SI, 17.00 MOSTOVI - HIDAK, 17.30 TO BO MOJ POKLIC: SLAŠČIČAR, 18.00 ŽELITE, MILORD?, ANG. HUM. NAD., 19.00 DRUŽINSKE ZGODBE: DRUŽINA FINK - INZKO, 20.00 PRAŠKO VELEPOSLANIŠTVO, NEMŠ. FILM, 21.35 LJUBICE, ANG. NAD., 22.25 TRI ŽENSKNE NEKEGA POLETNEGA VEČERA, FR. NAD., 0.00 ZABAVNI INFOKANAL

Endre Göntér v Lendavi

PREGLEDNA RAZSTAVA IN MONOGRAFIJA

Slikar Endre Göntér, ki se je štirikrat udeležil mednarodnih likovnih kolonij v Monoštru od dosedanjih osmih, je star 60 let. Za tako vitalnega moškega, rojenega v Dobrovniku, največji dvojezični madžarsko-slovenski vasi v Sloveniji, nič posebnege. Vsekakor pa sta posebni pregledna razstava njegovih del v Galeriji-Muzeju in Centru Bánfi v Lendavi in monografija, ki je izšla ob njegovem življenjskem jubileju. Čeprav je eno pregledna razstava kar na dveh lokacijah, drugo monografija z

obsežnima študijama mag. Franca Obala in dr. Lászla Kostyála in reprodukcijo najznačilnejših del - na fotografiji avtor ob sliki z naslovom *Prilet* - druga drugo dopolnjujeta in sestavljata celoto umetniškega opusa in dosedanjega ustvarjalnega zamaha Endreja Göntérja.

S prvo samostojno razstavo se je Endre Göntér predstavil leta 1985 v soboškem Klubu mladih, potlej so sledile samostojne razstave v Sloveniji, na Madžarskem in v Vojvodini ter množica skupinskih razstav, zlasti v skupini Grupa 696, v Sloveniji, na Madžarskem in v Avstriji.

Ob čestitki uredništva ob 60. obletnici še, da bomo ustvarjalno pot Endreja Göntérja podrobneje, skozi optiko avtorjev iz monografije predstavili v prihodnji številki Porabja.

Tekst in fotografija: eR

Iščemo djaboke, stare sorte

Porabsko kulturno in turistično društvo Andovci bo oktobra pripravilo razstavo iz djabok stare sorte. Za volo tauga iščemo vse fele stare sorte djabok, ka se ešče v Porabji pa na Goričkom najdejo. Nej bi trbelo dosta, štiri, pet z edne sorte. Če bi znali prajti ménje djabok tö, tau bi bilau najbaukše. Razstava baude v Andovci pri porabski domačiji, si go vsakši leko pogledne, koga zanima. Tau bi prvi stopaj bijo, ka bi obranili stare sorte, zato ka s te djablani bi sprtolejt cepič vzeli. Te cepiči se po tistim v edno divjo podlago vcepijo, pa se posadi eden mali travniški sadovnjak. Tak mislimo, ka te stare sorte so več vrejde od tauga, ka bi samo tak preminau-le. Pri tejm bi prosili vašo pomauč. Če vi ali saused ma taše djaboke, te nam valas dajte ali me pozovite na telefonsko številko: 06-20-255-7895, če pa iz Slovenije zovete, te: 0036-20-255-7895.

Hvala za vašo pomauč.

Karči Holec

predsednik društva

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Glavna in odgovorna urednica
Marijana SukičNaslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1., p.p. 77,
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062Tisk: TISKARNA KLAR d.o.o.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota;
SlovenijaČasopis izhaja z denarno pomočjo Urada
RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
ter Javnega sklada za narodne in etnične
manjšine na Madžarskem.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600
HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale
države 52 EUR ali 52 USD.Številka bančnega računa: HU15 1174
7068 2000 1357,
SWIFT koda: OTPVHUHB